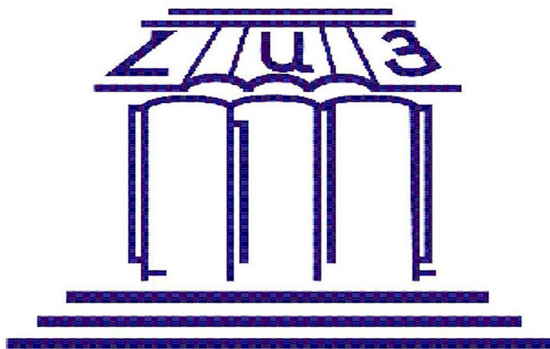

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

338.9

4-73

1932

Վ. ՅՈՒԴՈՎ

**ՀՆԳԱՄՅԱԿԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ
Տ Ե Մ Պ Ե Ր Ը**

**ՀԱԽԶ ԺՈՂՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ
ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱՍՊԱՐԻՋՈՒՄ**

ИНСТИТУТ
ДОСТОУПЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

338.9

4-73

ՊԵՏԶՐԱՏ

1932

ՅԵՐԵՎԱՆ

12 AUG 2013

31838

Հ Յ Ո Ւ Գ Ո

17 FEB 2010

338-9

4-73

CA 32-K
426

ՀՆԳԱՄՅԱԿԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ Տ Ե Մ Պ Ե Ր Ը

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ
ՆԵՐԴՐՈՒՄ ՆԵՐԻ ԱՄՈԱՐԻՋՈՒՄ

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
КОСМОСВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

338-9

9 0 8 2 1 8 5

1 9 8 2

0 6 0 0 1 1 1

ՀԵԿԱՄԹԱԿԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ՏԵՄԳԵՐԸ ԽՈՂՏԵՐՆԵՐԻ ԺՈՂՏԵՐՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱՄՊԼՈՒՆԵՐԻ ԶՈՒՄ

3 տարի առաջ, Հայաստանի խորհուրդների V (համագումարում ղեկուցվեց և ընդունվեց Հայաստանի ժողովրդական տնտեսության զարգացման հրահայտյա պլանը: Հնդամյա պլանն ընդունելու մամենաին Հայաստանի ժողովրդական տնտեսությանն արդեն դուրս եր դալիս վերականգնման չրջանից: Բանվորների և աշխատավոր գյուղացիների մղած համառ պայքարը լենինյան կոմունիստական կուսակցության ղեկավարութամբ, չնորհիվ կուսակցության վարած քաղաքականության, ազգային անհավասարության վերացման դժբաժնի ժողովրդական տնտեսության բոլոր ճյուղերում արդեն հնդամյակի առաջին տարվա սկզբին ձեռք են բերվել չոչավելի արդյունքներ:

1927-28 թ. աշխատանքների հանրագումարը մեղ տվեց արդյունաբերությունից և գյուղատնտեսությունից 109.588 հազ. ռուբլու ընդհանուր արտադրանք, Վորը 1919 թ. համեմատությամբ կազմում է 400%: 1919 թվին արդյունաբերության ընդհանուր արտադրանքի տեսակարար կշիռը արդյունաբերության և գյուղատնտեսության ընդհանուր արտադրանքի մեջ կազմում էր 21%, մինչդեռ հնդամյակին նախորդող 1927-28 թ. այն աճել է և հասել 25,4%:

Հնդամյակի սկզբին արդեն կուսակցության հեռահաղանորդին վարած յերկրի ինդուստրացման քաղա-

Գրական ապարան
Գրանի 7120 (Բ)
Պատվեր 502
Տիրամ 6000

59810-66

քաղաքացիական հետևանքով, արդյունաբերության արտադրանքը ցայտուն կերպով աճեց: Չպետք է մոռանալ, վոր հնգամյակին նախորդող տարիներին Հայաստանում արգեն կառուցված էին այնպիսի ձեռնարկություններ, ինչպես՝ Լենինականի տեքստիլ կոմբինատը, Յերևանի Կարբիտի գործարանը, բամբակադուխ գործարանը, Ձեթ-ոճառ գործարանը, վերականգնված էին Ղախանի ու Ալլահվերդու սղոնձաձուլական գործարաններն ու պղնձահանքերը և այլն և այլն: Հենց այդ ձեռնարկություններն են հանդիսանում առաջին դիտներները տնտեսապես հետաժնաց Հայաստանի ինդուստրիալիզմի գործում: Խոշոր բուրժուազիայի կուսակցությունը-դաշնակցությունը Հայաստանում իր տիրապետության կարճատև շրջանում անկման և կատարյալ քայքայման հասցրեց այն անշտն արդյունաբերությունը, վոր դանդաղ էր ցարական կայսրության ազդային ծայրամասում: Հենց այն հանգամանքը, վոր 1919 թվին դաշնակների Հայաստանի արդյունաբերության ընդհանուր արտադրանքը կազմում էր ընդամենը 2.040 հազ. ուսուրկ, հանդիսանում է այդ արդյունաբերության թե՛ նշանակության և թե՛ նրա տեսակարար կշռի ցայտուն ցուցանիշը:

Կուսակցության լենինյան ազդային քաղաքականության կիրառման հետևանքով Հայաստանի ամբողջ ժողովրդական տնտեսությունը տվեց աճման բառն տեմպեր, բանվոր դասակարգի և աշխատավոր դուռդաշխության կուսուրական և քաղաքական մակարդակի անշեղ բարձրացում:

Կուսակցությունն ու կառավարությունն հարկ դրացին, ամենադժվարին պայմաններում պայքարել տնտեսական ֆրոնտում և յերկիրը դուրս բերել այն

ընդհանուր թշվառությունից, վորի մեջ դանդաղ էր նա:

Արդյունաբերության և նրա արտադրանքի աճման վիթխարի տեմպերը ղուգորդվում էին դուռդաշխուսության աճման բառն տեմպին: Գյուռդատնեսության ընդհանուր արտադրանքը դաշնակների շրջանի (1919 թ.) 24.511 հաղարից 1927-28 թ. հասավ 81.674 հազ. ուսուրկ:

Խորհրդային Հայաստանը արդյունաբերության և դյուռդատնեսության այսպիսի կոցությունը դրոհի դիմեց հանուն հնգամյա պլանի, դիմեց ամբողջ ժողովրդական տնտեսության կերպարանքի և եյության մեծ վերակառուցման:

Խորհուրդների համապումարի ընդունած մեծ աշխատանքների պլանը մեկնակետ ուներ յերկրի ամեն կերպ ինդուստրացման քաղաքականությունը, տեխնիկական կուսուրանների (բամբակ, ծխախոտ և այլն) ու ժեղացրած արմատացման և դյուռդատնեսության սոց. վերակառուցման քաղաքականությունը բանվոր դասակարգի սոցիուլուրական շինարարության և կուսուր-կենցաղային, պայմանների առավելագույն դարդացման քաղաքականությունը:

1928-29-ից 1932-33 թ. թ. հնգամյա պլանին նախորդած առաջին հինգ տարում Հայաստանի ժողովրդական տնտեսության մեջ ներդրված էր 69.107 հազ. ուսուրկ: Ժողովրդական տնտեսության առանձին ճյուղերի ներդրումներն իրենց տեսակարար կշռով հետևյալ պատկերն են նրկայացնում:

Հիշատակված շրջանի բոլոր ներդրումներն ընդունելով 100, ըստ ճյուղերի ներդրված է տոկաներով. հներգետիկա՝ 9, արդյունաբերություն՝ 24, գյուռդա-

տնտեսություն՝ 14,4, ջրային տնտեսություն՝ 9,7, ճանապարհային շինարարություն՝ 4,4, բնակարանային շինարարություն՝ 23,3 կոմունալ շինարարություն՝ 4, սոցիալիստ. շինարարություն՝ 5,7 առևտուր՝ 2,2, կապ՝ 0,8, վարչական շինարարություն՝ 2,5:

Հայաստանի խորհուրդների VI համագումարը վերջից 1928—29—1932—33 թ. թ. հնդամյակում Հայաստանի ժողտնտեսության մեջ ներդրել 268.741 հազ. ուղբի: Այդ ներդրումների մեջ են ներգրավվել, արդյունաբերության, գյուղատնտեսության և բնակարանային շինարարության աճման ուժգին տեմպերի հետ միասին առանձին ուժ տրվեց այդ ճյուղերի կապիտալ ներդրումների տեսակարար կշռին:

Ամբողջ միության ընդհանուր նվաճումների ֆոնի վրա Հայաստանում մենք նշանակելի հաջողություններ ենք ունեցել հնդամյա պլանի կատարման, հնդամյակի մեջ մտցված կառուցվածքային փոփոխությունների սապարիլում՝ հաջողությամբ գործադրելով կուսակցության հիմնական դիրք: Մենք արդեն ունենք բազմաթիվ ձեռնարկություններ, վերոնք ժամկետից առաջ կատարել են հնդամյա պլանը: Հնդամյակի ավարտական տարվա չեմքին կոլտնտեսությունները 40 տոկոսը: Կոլտնտեսությունների հետագա կազմակերպական տնտեսական ամրացումը աչալուրը հսկողության տակ են առել բոլոր կուսակցական և խորհրդային մարմինները, բայց չի կարող տեմպեր են հաղորդված սոցիալիստական անասնապահության զարգացման ու տեխնիկական կուլտուրաների հետագա արմատացմանը:

Այս բոլոր նվաճումների ֆոնի վրա առանձին տեղ

են դրաւում կապիտալ ներդրումների տեմպերը Հայաստանի ժողովրդական տնտեսության մեջ: Կապիտալ ներդրումների կատարումն առաջին յերեք տարում համադրելով հնդամյա պլանի հետ, մենք տեսնում ենք, վոր յերեք տարում, չհաշված հատուկ յեռամսյակը, մենք ժողտնտեսության մեջ ներդրել ենք այնքան դուժար, վորը կազմում է հնդամյակի բոլոր ներդրումների 60 տոկոսը: Չպետք է մոռանալ, վոր փաստորեն հատկացված գումարներն այս յերեք տարում ամբողջովին գործադրելու ղեկը չստալի կլինեյին, քան ներդրումների նախադժուժն ամբողջ հնդամյակի համար:

խորհուրդների համագումարի սահմանած կապիտալ ներդրումները 1928—29—1932—33 թ. թ. հնդամյակի համար ըստ ժողովրդական տնտեսության առանձին ճյուղերի բաշխվում էյին այսպես.

1. Եներգետիկա	20,303 հազ.
2. Արդյունաբերություն	64,734 »
3. Գյուղատնտեսություն	52,100 »
4. Զրային տնտեսություն	29,400 »
5. Ծանապ. շինարարություն	24,000 »
6. Բնակար. շինարարություն	38,000 »
7. Կոմունալ շինարարություն	11,000 »
8. Սոցիալիստ շինարարություն	17,200 »
9. Առևտուր	8,400 »
10. Կապ	3,100 »

Հնդամյակի առաջին յերեք տարիների պայքարը՝ կուսակցության Կենտկոմի ղեկավարությամբ՝ չոչափելի արդյունքներ տվեց: Այդ պայքարը կապիտալ ներդրումների մեջ տարեցտարի աճում տալով՝ 1931

թ. տվեց 39,8% աճում, 1929—30 թ. հանդեպ: 1928—29 թ. փաստորեն ներդրված էր 33.981,2 հազար ուրբլի, վորը 1927—28 թ. հանդեպ տվեց 27% աճում, 1929—30 թ. ընդամենը ներդրված էր 53.147,6 հազար ուրբլի, վորը 1928—29 թ. հանդեպ տվեց 56,4% աճում և 1931 թ. ներդրված էր 74.17,6 հազար ուրբլի:

Ներդրումներն ըստ տարիների և ըստ արդյունաբերությունների առանձին ճյուղերի հետևյալ պատկերն ունեն.

Տնտեսության ճյուղեր	1928-29 հազ. ու.	1929-30 հազ. ու.	1931 հազ. ու.	Ընդամենը 3 տար. հազ. ու.
1. Ներքեռիկա	4,604,1	5,620,4	8,701,0	17,925,5
2. Արդյունաբերություն	9,251,5	16,900,8	20,497,0	46,649,3
3. Գյուղատնտեսություն	3,930,0	9,687,4	18,250,0	31,897,4
4. Զրային տնտեսություն	2,324,0	4,782,2	6,328,0	13,034,2
5. Ճանապարհ. շինարար.	5,232,0	2,778,3	4,752,0	12,762,3
6. Բնակար. շինարար.	4,135,0	6,504,0	6,624,0	16,263,0
7. Կոմունալ շինարար.	926,6	2,338,6	2,500,0	5,760,2
8. Սոցկուլտ. շինար.	1,960,0	2,507,0	4,378,6	8,845,6
9. Առևտուր	1,423,0	1,398,9	597,0	3,418,9
10. Կապ	450,0	530,0	1,050,0	2,030,0
11. Վարչական շին.	700,0	1,100,0	1,010,0	2,860,0
Ընդամենը	33,981,2	53,147,6	74,317,6	161,446,4

Ըստ տարիների ներդրման տեսակներն տվելի պարզ ցուցադրելու համար բերված աղյուսակի թվերն արդյունաբերության առանձին ճյուղերի մեջ համադրենք նախընթաց տարիներին՝ տոկոսներով.

Տնտեսության ճյուղեր	1928-29 թ. ներդրումն ըր 27-28 թ. հանդ. տվեց	1929-30 թ. ներդրում- ները 1928-29 թ. հանդեպ տալաններով	1931 թ. ներ- դրումները 1929-30 թ. հանդեպ տա- լաններով
1. Ներքեռիկա	140,3	155,9	154,8
2. Արդյունաբերություն	134,2	182,6	121,3
3. Գյուղատնտեսություն	89,4	246,4	188,7
4. Զրային տնտեսություն	106,2	205,7	123,9
5. Ճանապարհ. շինարարութ.	515,0	53,0	171,0
6. Բնակար. շինարար.	75,7	133,1	120,3
7. Կոմունալ շինարար.	110,0	253,8	106,9
8. Սոցկուլտ. շինար.	136,1	127,9	174,3
9. Առևտուր	170,1	98,2	42,7
10. Կապ	207,3	117,7	198,1
11. Վարչական շին.	111,9	146,6	91,6
Նախորդ տարվա հանդեպ՝	127,0	156,4	139,8

Ինչպես վերև առաջինը՝ 1928—29 թ. ներդրում-ներն աճել են 27%, 1929—30 թ. 1928—29 թ. հանդեպ՝ 56,4%, իսկ 1931 թ. 1929—30 թ. հանդեպ՝ 39,8%: Այսպիսի հախուռն աճում հնարավոր էր միայն չնորհիվ կուտակելության դիսավոր դժի ազդեցին հա-ջում, վորի կիրարկման քաղաքականությամբ կուտակ-յությունն ազատվում է դարական Ռուսաստանի կող-մից կեղեքված նախկին ազդային ծայրադավառների տնտեսական կուլտուրական հետամնացության արագ վերացումը: Արդեն առաջին յերեք տարում հնդամյա-կով նախատեսված արդյունաբերական առանձին ճյու-

դերձամ կապիտալ ներդրումները կատարվել են՝ առ-
կտանքով^{*)}

1. Եներգետիկա	88,3
2. Արդյունաբերություն	72
3. Գյուղատնտեսություն	61,2
4. Զբոսի տնտեսություն	44,3
5. Ճանապարհ, շինարարութ.	53,1
6. Բնակար. շինարար.	42,8
7. Կրթության շինարար.	52,4
8. Սոցիալա. շինար.	51
9. Առևտուր	40,7
10. Կապ	65

Հնգամյակի յերրորդ տարին թե իր բոլոր ցուցա-
նիչներով և թե կապիտալ ներդրումների տեսակետից
երրորդ վճռական տարի հանդիսացավ:

Շերտերը վճռական տարում Հայաստանի ժողովր-
դատության մեջ ներդրվել և ավելի, քան 74 միլիոն
ռուբլի, մինչդեռ հնգամյակի առաջին յերկու տարում
ներդրված և ընդամենը 87 միլիոն ռուբլի: Կապիտալ
ներդրումների լրիվ ոգտադործումն այդ տարիներին,
մասնավորապես 1931 թվին պետք և տար ներդրման աճ-
ման ավելի մեծ ցուցանիշներ և հնգամյակի կատար-
ման ավելի մեծ տոկոս, բայց հիմնականում շինարա-
րական կազմակերպությունների թույլ, յերբեմն նաև
վատ աշխատանքը, վորը մասնանշվեց Հայաստանի
ժողովրդատրհի և կուսակցության Կենտկոմի դեկտեմ-

*) Հայաստանի կոմկուսակցության VԱ համագումարի առ-
թիվ երադարաիված 1931 թ. կապիտալ ներդրումների թվերը
ներկայացնում էին աղասվելից կատարման չափը, թեև այստեղ
արվում և նկատ կատարումը 1932 թ. վերաբերմամբ արվում և
նախադիմող ներդրման ճշտ թիվը:

բերյան վորոշման մեջ՝ շինարարության վերաբերյալ,
հիմնական պատճառ հանդիսացավ հատկացված ներ-
դրումներն սորոդջովին ոգտադործելու անկարողու-
թյան:

Կապիտալ ներդրումների ոգտադործման տեսակե-
տից 1932 թվի խնդիրները բանվոր դասակարգից պա-
հանջում են հերոսական ջանքեր. չորրորդ տարին և
և պետք և հանդիսանա հնգամյակի բոլոր ցուցանիշ-
ների և, առաջին հերթին, կապիտալ ներդրումների
կատարման տարի: 1932 թվի կապիտալ ներդրումների
վերաբերյալ մեր ունեցած թվերը նախնական են,
բայց մոտ են ճշտության, նրանք պետք և վերջնակա-
նապես հաստատվեն Հայաստանի ԿԳԿ առաջիկա նըս-
տաշրջանում և թույլ են տալիս մեզ ամբողջ վճռու-
կանությամբ դնելու նրանց լիակատար ոգտադործման
համար պատրաստվելու մարտական անհետաճգելի
խնդիրներ: Այդ ուրվագծերի համաձայն 1932 թ.
Հայաստանի ժողովրդական տնտեսության մեջ պետք
և ներդրվի 144,2 միլիոն ռուբլի: Այդ ներդրումներն
ըստ տեսանձին ճյուղերի բաշխում են այսպես.

1. Եներգետիկա	15,494	հազար
2. Արդյունաբերություն	38,293	»
3. Գյուղատնտեսություն	32,500	»
4. Զբոսի տնտեսություն	10,904	»
5. Ճանապարհ, շինարարութ.	6,413	»
6. Բնակար. շինարար.	12,800	»
7. Կրթության շինարար.	7,839	»
8. Սոցիալա. շինար.	11,903	»
9. Առևտուր	2,800	»
10. Կապ	2,600	»
11. Վարչական շին.	3,120	»

Արդեն ունենալով 1932 թվի ժողովրդական տնտեսության կապիտալ ներդրումների մոտավոր օւրվագիծը, հնդամյակի չորս տարվա կապիտալ ներդրումների կատարումը պատկերանում է այսպես.

Տնտեսության ճյուղերը	1928--29, 1929-30 և 1931 թ. ներ- դրումները հազ. ո.	1932 թ. նախագծվում է հազար ո.	Ընդամենը տարում հազար ո.	Հնդամյակի կատարումը տոկոսներով
1. Եներգետիկա	17,925,5	15,494.0	33,419.5	164,6
2. Արդյունաբերություն	48,649,3	38,293,0	84,942,3	131,2
3. Դյուղատնտեսություն	31,897,4	32,500,0	64,397,4	123,6
4. Զբոսային տնտեսություն	13,034,2	10,904,0	23,938,2	81,4
5. Ճանապարհ. շինարարութ.	12,762,3	6,413.8	19,176.1	64,2
6. Բնակար. շինարար.	16,263 0	12,300.0	28,563,0	75,2
7. Կոմունալ շինարար.	5,760,2	7,839,0	13,599.2	123,6
8. Սոցիալատ. շինար.	8,845,6	11,903,0	20,748,6	120,5
9. Առևտուր	3,418,9	2.8 0,0	6,218,9	74,0
10. Կապ	2,030.0	2,600,0	4.630,0	149,3
11. Վարչական շին.	2,860,0	3,120,0	5,980,0	
Ընդամենը	161,446,4	144,166,8	305,613,2	111,4

Ինչպես բերված աղյուսակից տեսնում ենք, 1932 թվին նախատեսվող կապիտալ ներդրումների գումարը՝ 144.166 հազար ուրլլի ոգտադործելու գեադքում կապիտալ ներդրումների հնդամյակը Հայաստանում դերակատարվում է 4 տարում 11,4% հալելումով:

Ժողովրդական տնտեսության ջրային, ճանապարհային, բնակարանային և առևտրային ճյուղերը հեա են մնում կապիտալ ներդրումների հնդամյակը 4 տարում կատարելու մեջ, մինչդեռ Ժողովրդական տնտեսության մեզական ասպարեզներում՝ էներգետիկա-

յի, արդյունաբերության, դյուղատնտեսության մեջ և այլն հնդամյա պլանը նշանակելի չափով դերակատարվում է 4 տարում:

Շեթի Ժողովրդական տնտեսության այն չորս ճյուղերի մեջ, վորոնք հեա են մնում կապիտալ ներդրումների ուրլվադները 4 տարում կատարելուց, մենք բնդամենը բացարձակ գումարով թերակատարում ենք 32 միլիոն ուրլլի, ապա ուրիշ յերեք ճյուղերում (էներգետիկա, արդյունաբերություն և դյուղատնտեսություն) մենք 4 տարում բացարձակ գումարով ներդնում ենք 45 միլիոն ուրլլի ավելի, քան նախագծվում էր հնդամյակով:

Կապիտալ ներդրումների բնդհանուր գումարի մեջ 4 տարում Հայաստանի Ժողտնտեսություն ներդրվում է 37 միլիոն ուրլլի ավելի, քան նախագծվում էր հնդամյակով:

Կապիտալ ներդրումների մեջ մենք առանձնապես պլանի մեծ դերակատարում ունենք էներգետիկայի ասպարիզում՝ 64,6%, արդյունաբերության՝ 31,2 և դյուղատնտեսության մեջ՝ 23,6%:

Եներգետիկայի կապիտալ ներդրումների այսպիսի հախուռն աճումը անհրաժեշտ էր ջրային էժան ուսուրանների ոգտադործումը արագացնել և նրա հիման վրա է'լ ավելի արագացնել յերկրի հետագա ինդուստրացումը, հիմնական քիմիական արդյունաբերության գծով ուկոնստրուկցիայի յենթարկվող դյուղատնտեսությունը (դաշտավարություն, անասնաբուծություն և այլն) ելեքտրական բազա տրամադրելու գծով: Դյուղատնտեսության մեջ ներդրումները կատարվում էյին նոր, խոշոր խորհանտեսություններ

ստեղծելու ուղղությամբ, վորոնց թիվը Հայաստանում 1931 թ. հասնում էր 45-ի, հիմնականում՝ տեխնիկական կոլտուրաների, անասնապահության, կոլտնտեսությունների տնտեսական ամբաստան ուղղությամբ և այլն:

Կապիտալ ներդրումների մեջ հնդսմյակը 4 տարում կատարելուց առանձնապես հետ մնացող ճյուղերից են ջրային տնտեսությունը, ճանապարհային և բնակարանային շինարարությունը: Այս ճյուղերում մենք հետ ենք մնացել վոչ թե հատկացումները չբավարարելու, այլ հատկացումներն ամենամատ ձևով ոգտադործելու պատճառով: Բավական և մատնանշել, վոր բնակարանային շինարարության մեջ Հայրենակմիությունը չի ոգտադործել հատկացումների 50-55%, Հայպետշինը՝ մոտ 40% և այն, վոր ջրային տնտեսության տնտեսական հատկացված միջոցներն ոգտագործվել են մեծ ուշացումներով, վորպեսզի պարզ լինեն առանձին ճեղքվածքների պատճառներն այս բնագավառում:

Հնգամյա պլանի կատարման միջոցին մենք ունեցել ենք հատուկ յեռամսյակ, վորի ընթացքում կատարված ներդրումները չեն մտել մեր հիշատակած աղյուսակների մեջ: Հատուկ յեռամսյակում գործադրված և 11.525 հազար ուրլի, վորի հետ միասին կապիտալ ներդրումների ընդհանուր գումարը հասնում և 318,138,1 հազար ուրլու: Այս գումարը 15,6% դերադանցում և հնգամյակի հիմնական ուրլադները:

Կուսակցություն և կառավարության ծավալած պայքարը հանուն հնգամյակի կապիտալ ներդրումների պլանի կատարման, ամբողջ բանվոր դատակարգի մղված պայքարը հանուն հնգամյակի կատարման, հանդի-

սանում էր պայքար՝ ամբողջ ժողանտեսությունը սոցիալիստական վերակառուցման համար, պայքար տեխնիկային տերադետելու համար, պայքար դեպի աշխատանքը կոմունիստական վերաբերմունքի նոր ձևի՝ դարդացնելու համար:

Առաջին անգամ ժողանտեսության դարդացման ալլանը հինգ տարի առաջ կազմելու ամենալարված աշխատանքների չըջանում, վոր կատարում էր կուսակցությունը, բուրժուական տնտեսադետ պրոֆեսորների կարծիքը հիմնականում այն էր, թե «պլանալորման գործն ընդհանրապես լավ բան և, հնգամյա պլանը նախատեսում և խորհրդային տնտեսության վերթարի աճում, բայց, յեթե խորհուրդները կարողանան կատարել այն վոչ թե հինգ, այլ 15-20 և ավելի տարիներում, ապա այն ժամանակ էլ դժվար կլինի տնտեսական հարցերում մրցել խորհուրդների հետ»:

Չարխնդաց այն հեղանքը, վոր զուգորդում էր հնգամյա պլանին բուրժուական յերկրների բուրգ համաշխարհային լուսատուների» ճառերում, զեկուցումներում գրավոր աշխատություններում և այլն, նախառակ ուներ նվազեցնել հնգամյակի նշանակությունը բուրժուական յերկրների պրոլետարական մատանների աչքում, թուլացնել պայքարը նրա կատարման համար խորհրդային Միության մեջ:

Այդ վողրասացության քեչ յեր նպատում և այն մղկտոցն ու անվստահությունը կուսակցության առթի, բանվոր դատակարգի կամքի, նրա յեռանդի վերաբերմամբ, վոր արատհայտվում էր պրոլետարական պետության մեջ՝ կուսակցության չարքերում:

Այլ թեքման առաջնորդները, սխտեմտտիկ պայքար մղելով, ջանք չեյին խնայում իջեցնելու տնտես-

ըջ, հեղափոխյա պլանի փոխարեն կազմելու միամյա, յերկամյա պլան և այլն:

Ամբողջ բանվոր դասակարգի և կոլտնտեսականների համառ ու հետևողական պայքարը հանուն հեղափոխի, հնարավոր դարձրեց վոչ միայն նրա կատարումը հեղափոխի ընթացքում, այլև Համկ(բ)կ կենտկոմի անստատան ղեկավարությունում՝ կուսակցության առաջնորդ ընկ. Ստալինի ղլխավորությամբ, առաջադրեց հեղափոխի չորս տարում լուծվող, արդյունաբերության մի շարք ճյուղերում (նավթ, էլեկտրականություն և այլն) նա հաջողությամբ հեղափոխի կատարեց $2\frac{1}{2}$ անգամ և հեղափոխի չորրորդ տարին դարձրեց նրա ավարտական տարին:

Կուսակցության հիմնական գծի ճշտության չնոսհիմնախնդիր յերեք տարում մենք կարողացանք կատարել վոչ միայն հեղափոխի քանակական ցուցանիշները, այլև, վոր հիմնականն է՝ կուսակցությունը սոցիալ-դասակարգային տեղաշարժեր մտցրեց գյուղատնտեսության մեջ, կուսակցությունը վերջ դրեց դուրսի պայքարի անտեսությունների մի մասի հետագա աղքատացման և կուլակային վերնախավի առաջացման:

Կուսակցությունն ամբողջ ֆրոնտով ծավալուն հարձակում գործելով քաղաքի և գյուղի կապիտալիստական տարրերի վրա, վերջնականապես և անդադարափոքին հովում հարցը լուծեց հողուտ սոցիալիզմի նաև գյուղատնտեսության մեջ՝ համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա և դրա հետ միասին դրեց կուլակության, իբրև դասակարգի, վերացման հարցը և հաջողությամբ կատարում և այդ:

Տնտեսության կապիտալիստական սխտեմը մատուց 1932 թիվը ճգնաժամի հետագա սրման նշաններով,

ժողովրդական տնտեսության բոլոր ճյուղերում արտադրության ավելի ու ավելի անկման ճանապարհով: Կապիտալիզմն այդ ճգնաժամից ժամանակավոր յեղք է վորոնում պատերազմով: Ճգնաժամի ամբողջ ծանրությունը կապիտալիստական յերկրներում ամբողջովին ընկնում է որ ավելի աղքատացող բանվոր դասակարգի, կապիտալիզմի ճիրաններում հեծող աշխատավոր բնակչության վրա:

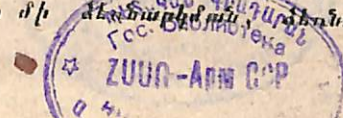
Այս և կապիտալիստական աշխարհի այսորվա որը, ավելի վատ է նրա վաղը:

Տնտեսության խորհրդային սխտեմը մտնում է 1932 թիվը սոցիալիզմի հաղթական շինարարության հանդեսով, սոցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքի ավարտված շինարարության նվազով:

խորհրդային սխտեմը հեղափոխի ավարտում է չորրորդ տարում: Նա թե արդյունաբերության և թե գյուղատնտեսության մեջ լուծել է «ովում» հարցը: Գործադրվությունը և այդ հասկացողությունը խորհրդային սխտեմում վաղուց հանձնված են արխիվ: Չտեսնված բարձրության է հասցված կուլտուրական հեղափոխությունը, անսրինակ տեմպերով ավելի ու ավելի յե բարելավվում բանվոր դասակարգի նյութական կենցաղային կացությունը:

Այս է խորհուրդների սխտեմի այսորը:

Հեղափոխի պայքարի հաջողությունները նախ և հետո կուսակցության հիմնական գծի հաղթանակն են, այն անսահման վստահության արդյունքն են, վոր ցուցարներում են բանվոր դասակարգի և կոլտնտեսականաշխատավոր գյուղացիների ամենալայն մասսաները՝ ընկ. Ստալինի ղեկավարությամբ գործող Համկ (բ) կ կենտկոմի ամեն մի անդամի, անդամների,

վորոնք ընթանում են սոցիալիզմի վերջնական հաղթանակի ուղիով:

Կուսակցութեան լողունքը՝ հնդամյակի 4 տարուս կատարելու վերաբերյալ, վորն ուրազորեն յուրացրին բանվոր դասակարգի և կոլտնտեսականների բազմաթիւն մասսաները, բանվոր դասակարգի անդուլ պայքարով կենսադործւում է:

Հնդամյակի ավարտական տարին մենք թևակոխում ենք խոշոր խնդիրներով և լարված պլանով:

Հնդամյակի պլանները կատարման հիմնական լծակը բանվորների և կոլտնտեսականների մասսայական մուտքն է սոցմրցակցութեան և հարվածայնութեան մեջ — ահա այն ուղին, վորով մենք հաջողութեամբ կկատարենք հնդամյակի ավարտական տարվա պլանները:

Անդուլ և անխոնջ պայքար հանուն կուսակցութեան հիմնական դէմ, ընդդէմ աջ թեքման, վորպէս տվյալ չրջանի գլխավոր վտանգի, ընդդէմ «ձախ» խոտորումների և նեխած լիբերալիզմի՝ ահա հիմնականը, ամբողջ բանվոր դասակարգի և կոլտնտեսականների ուշադրութեանը մոբիլիզացիայի յենթարկելու համար՝ մարտականորեն, անողորմարար դրոհելու հնդամյակի ավարտական նորվա բարձունքները, ահա մեր լարված միանդամայն ռեալ, հանուն սոցիալիզմի պայքարելու պլանների կատարման խիստական դրավականը:

ԳԻՆԸ 5 ԿԱԳ. (1/2 Վ.)

25
C 32-K

В Ю Г О

**О ТЕМПАХ ВЫПОЛНЕНИЯ ПЯТИЛЕТКИ ПО
КАПИТАЛОВЛОЖЕНИЯ В НАРОДНОЕ
ХОЗЯЙСТВО ССР АРМЕНИИ**

Госиздат ССР Армении
Эривань — 1932

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0203615